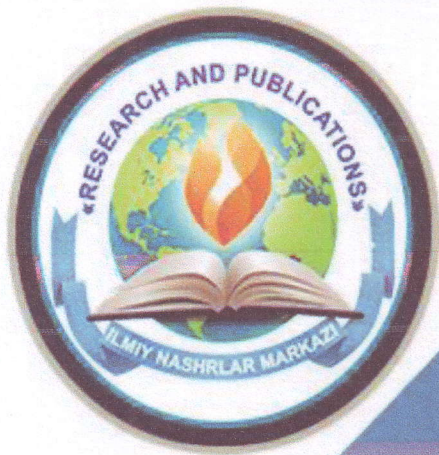

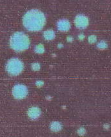
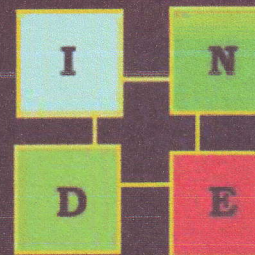
2021

“TA’LIM-TARBIYA JARAYONIGA INNOVATSION
YONDASHUVLAR, MUAMMO VA YECHIMLAR”

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY

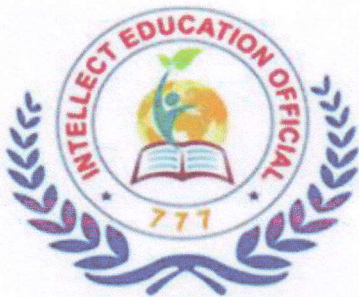
KONFERENSIYASI

Academic Scientific Journals

«Ta'lim-tarbiya jarayoniga innovatsion yondashuvlar. Muammo va yechimlar»
mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy 3-sonli online konferensiya

«INTELLECT EDUCATION OFFICIAL»
NODAVLAT TA'LIM MUASSASASI

«TA'LIM-TARBIYA JARAYONIGA
INNOVATSION YONDASHUVLAR.
MUAMMO VA YECHIMLAR» MAVZUSIDAGI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
**3-SONLI ONLINE
KONFERENSIYASI**

**3-SON, 1-JILD DEKABR - 2021
1-QISM**

УМУМТАЪЛИМ МАКТАБЛАРИДА ФИЗИКАНИ ЎҚИТИШДА ИНГЛИЗ ТИЛИ БИЛАН ЎЗARO ИНТЕГРАЦИЯНИНГ АҲАМИЯТИ

Ниёзхонова Башорат Эшмаматовна
Бухорд давлат университети
Физика кафедраси доценти, ф.м.ф.н
Хамраева Гулчехра Ибрахимовна
БухДУ Инглиз адабиёти ва стилистика
кафедраси катта ўқитувчиси

Махмудова Маржона Махсуд қизи
БухДУ Физика таълим йўналиши
2-босқич магистратура талабаси

Аннотация: Ушбу мақолада умумтаълим мактабларида физика дарсларида инглиз тили билан ўзаро интеграциянинг самарали усуллари, шунингдек, фанлараро боғланишнинг ўқувчилар ижодий фаолиятини ривожлантиришдаги аҳамияти ёритилган.

Калим сўзлар: фанлараро интеграция, замонавий таълим, ўқувчилар қизиқиши, эҳтиёжи ва қобилиятлари, шахсга йўналтирилган таълим

Summary: This article deals with the effective methods of teaching Physics integrating with English, as well as, the importance of interdisciplinary approach in the development of students' creativity is also discussed.

Key words: integration of subjects, modern education, learners' interests, needs and abilities, learner-centered approach.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2020 йил 29 декабрдаги Олий Мажлисга Мурожаатномасида “Агар тарихга назар ташлайдиган бўлсак, дунёдаги

деярли барча кашфиёт ва технологияларни яратишда **физика** фани фундаментал асос бўлганини кўрамиз. Ҳақиқатан ҳам, физика қонуниятларини чуқур эгалламасдан туриб, машинасозлик, электротехника, ИТ, сув ва энергияни тежайдиган технологиялар каби бугун замон талаб қилаётган соҳаларда натижага эришиб бўлмайди... Ҳозирги даврда **хорижий тилларни мукаммал ўрганмасдан туриб, буюк бобомиз айтган ана шундай марраларга эришиб бўлмайди, десак, адашмаган бўламиз. Бундай ўткир талабга амал қилиб, келгуси йилда физика ва чет тилларини ўрганишни устувор йўналиш этиб белгилашни таклиф этаман**” деб алоҳида таъкидланганидек, номутахассис йўналишларида таълим бераётган турли фан ўқитувчилари, айниқса физика фани ўқитувчилари олдида юксак масъулиятни кўйди, бу масъулият бугунги кун физика фани ўқитувчисининг ўз фанини пухта билиши билан бир қаторда чет тилини чуқур билиши, ўз фани ҳақида чет тилида маълумотга эга бўлиши, дарс жараёнида фанлар аро боғланиш, фанлараро интеграцияга эътибор қаратиши, хусусан инглиз тили билан интеграллашган дарслар ташкил қилиши зарурлигини талаб қилаёпти.

Мутахассислар таъкидлашларича, умумий ўрта таълим муассасалари ўқув программасида аниқ фанлар бўйича ўқувчилар ўзлаштиришлари лозим бўлган асосий тушунчалар сони 1000 дан зиёд бўлиб, уларнинг 30-40% қисми фанлар кесимида такрорланади, яъни, мазмунан умумийликка эга бўлган тушунчалардир. Албатта, бу тушунчалар фаннинг мазмунидан келиб чиққан ҳолда, ҳар сафар маълум бир маъно-мазмунга эга бўлади ва фан тадқиқот объекти ёки дарс мавзусининг ўзига хос маълум бир жиҳатларини ёритади. Бу дидактик воқелик, ўз навбатида, асосий тушунчалар моҳиятини чуқурроқ очиб бериш ва тўлиқ ўзлаштирилишини таъминлаш учун фан ўқитувчилари ва ўқувчилар ўзаро ҳамкорлигига асосланган *интегратив* дарсларни илмий-услубий ишлаб чиқиш ва уларнинг дидактик потенциали-дан самарали фойдаланишни долзарб педагогик вазифага айлантирди. Бу ўз навбатида фан, техника, илмдор технологиялар асосида шахсни тарбиялаш, ўқитиш, ривожлантириш масаласини ҳал этиш учун хизмат қилади.

Маълумки, физика курси назарий фан бўлиб, унинг асосини фундаментал назариялар, қонунлар, илмий тушунчалар ташкил этади ва унинг асосий вазифаси ўқувчиларни физик ходисалар, катталиклар, ўлчашлар, коинот тузилиши ва ундаги ходисалар, фан-

техника тараккиётида физиканинг роли, ҳамда физик қонуниятларнинг амалга қўлланилиши билан таништириш, уларнинг илмий дунёқарабини ривожлантиришдан иборат. Агар ўқитувчи дарсда физика билан инглиз тили фани орасида ўзаро боғланишни йўлга қўйса, ҳар бир мавзуга оид таянч сўз ва ибораларни мунтазам равишда инглиз тилида баён этса, ўқувчиларнинг нафақат фанга бўлган қизиқиши, билими кучаяди, балки физикага оид атама ва илмий терминларни ҳам ўзи ўрганади, таҳлил қилади, ҳам ўқувчиларга ўргатади, бу эса ўз навбатида ўқувчиларнинг жаҳон цивилизацияси ютуқлари ҳамда дунё ахборот ресурсларидан кенг кўламда фойдаланишлари учун кенг имконият яратади.

Физика дарсларида ўқувчиларга физик атама ва терминларни инглиз тилида ўзлаштириш, луғат бойлигини ошириш ҳамда айрим сўзларнинг интернационал сўзлар эканлигини англаган ҳолда тушунганлик даражасини аниқлаш мақсадида фан мавзуси моҳиятидан келиб чиқиб, *Сўзнинг мос таржимасини топинг (Match the words with their translation)*, *Техник диктант (Dictations)*, *Кластер/ идрок харитаси (Cluster/mind-mapping)*, *Кроссворд (Crosswords/ word-searches)*, *Физик олимларни топинг (Find someone who)*, *Нотаниш сўзни топ (Find odd word)* каби таълимий ва коммуникатив ўйинлар ёрдамида физика дарсларини инглиз тили билан боғлаб олиб бориш ва физик атама ва терминларни ўрганиш самарали натижаларни беради.

Мисол тариқасида қуйидаги усулларни таҳлил қиламиз:

✦ **Техник диктант – Dictations.**

Мазкур диктант ўқитувчи томонидан ўқиб борилади, ўқувчилар матнни тинглаб, бўи жойларни алоҳида берилган сўзлар асосида тўлдирадилар.

Listen to the text and fill in the gaps using the following words:

generator, kilowatt, electricity, battery, a machine

- *The word “_____” comes from Greek word for amber;*
- _____ *is 1000 watts;*

- Michael Faraday invented a _____ to push electrons and it is called a _____
- _____ is made of 2 or more electric cells joined together.

✦ **Нотаниши сўзни топ - Find odd words**

- mechanical motion, mechanical force, atomic energy, mechanical energy
- energy, light, heat, force, iron
- generator, mass, charge, power, energy

✦ **Сўзнинг мос таржимасини топинг - Match the words with their translation**

<i>Words- Physical terms in English</i>	<i>Translations- Physical terms in Uzbek</i>
1. mechanical force	a. атом массаси
2. atomic mass	b. қувват
3. electrical charge	c. ампер
4. power	d. ҳаракат
5. ampere	e. механик куч
6. motion	f. ўтказгич
7. electric conductor	g. электр заряд

Хулоса қилиб айтганда, ҳар бир мавзуга оид физикага оид терминларнинг дарс жараёнида инглиз тилида ўргатилиб борилиши ва қўлланилиши ўқувчининг нафақат дарсдаги фаоллигини оширади, балки физик атама ва терминларнинг инглиз тилида қандай ифодаланиши, қандай талаффуз қилиниши устида изланишга ҳаракат қилади, шунингдек, фан-техника соҳасидаги хорижий олимларнинг тадқиқот ишларини ўрганишга бўлган иштиёқини ўстиради.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Мирзиёев Ш.М., 2020 йил 29 декабрдаги Олий Мажлисга Мурожаатномаси

MUNDARIJA

1	Non-standard layer of English lexicon SULTONQULOVA GULZODAKHAN AVAZJON QIZI	5
2	Тошкент вилояти этнотопонимлари – халқ этногенезисининг лингвомаданий ҳосиласи АБДУЛЛАЕВ АКМАЛ АМИРОВИЧ	8
3	Сознательная структура печорина («герой нашего времени» м. Ю. Лермонтова) МАДАЛИЕВА ДИЛНОЗА КАМАРДИНОВНА	12
4	Giyohvandlik vositalarining g'ayriyqonuniy muomilasi uning ijtimoiy xavfliligi. XOLDOROV MUHIDDIN	21
5	Применение в образовательном процессе информационно-коммуникационных технологий СЕЛЁЗНОВА АНТОНИНА БОРИСОВНА	26
6	Da'n ushin egiletug'in ju'weri sortlarin jetilistiriw agrotexnologiyasi G. SABIROV, A. KARATAEV	32
7	Sun'iy intellekt rivojlanishining asosiy yo'nalishlari ilmiy nazariyasi NORINOV MUHAMMADYUNUS USIBJONOVICH OTAXONOV MUSOXON RAXMATULLOXON O'G'LI UMARALIYEV JAMSHITBEK TO'XTASIN O'G'LI	38
8	Bilimlarni taqdim etishda kvantlanish, xoll effekti taxlili NORINOV MUHAMMADYUNUS USIBJONOVICH OTAXONOV MUSOXON RAXMATULLOXON O'G'LI MAMIRXO'JAYEV MUHAMMADAMIN MAVLONBEK O'G'LI	44
9	Byod ta'lim modeli asosida axborot madaniyatini shakllantirish NAFASOV MIRZOMUROD MUXAMADOVICH	50
10	Linguoculturological analysis of phraseology in the language of the karakalpak "aitys" NASIROVA AYZADA PISHENBAYEVNA	53

11	Методологические основы оценки эффективности услуг экологического туризма Ахтамова М.Э	58
12	Ta'lim qaraqalpaq tilinde alip barilatug'in mekteplerde baslawish klass oqiwshilarinin' so'zlik qorin rawajlandiriwda so'zlerdin' ma'nilerin tu'sindiriw jollari	61
13	Maktab o'quvchilarida sezgilarining psixologik ahamiyati TULIYEVA SARVINOZ ABDULLA QIZI	65
14	Изменение языка при подаче информации ЖУМАЕВ АЛИШЕР ТЕМИРОВИЧ	68
15	Boshlang'ch sinf o'quvchilariga ingliz tilida og'zaki nutqni o'stirishda o'yin texnologiyasi. ERGASHEVA GULCHEHRA JUMAYEVNA	72
16	Somerset moemning "oy va sariq chaqa" asarida san'at yo'lida qilingan qurbonliklar PULATOVA SABINA SHARIFOVNA VOHIDOVA MOHINU	76
17	Умумтаълим мактабларида физикани ўқитишда инглиз тили билан ўзаро интеграциянинг аҳамияти НИЁЗХОНОВА БАШОРАТ ЭШМАМАТОВНА ХАМРАЕВА ГУЛЧЕҲРА ИБРАХИМОВНА МАХМУДОВА МАРЖОНА МАХСУД ҚИЗИ	83
18	Жамиятни эркинлаштиришда маънавий қадриятлар ва мустақиллик мафқурасини шакллантириш Х.У. АҲМАДАЛИЕВ	88
19	Маънавиятни шакллантиришда оиланинг ўрни Х.У.АҲМАДАЛИЕВ	92
20		

CERTIFICATE

◆◆◆ THIS CERTIFICATE IS PROUDLY PRESENTED TO ◆◆◆

O'ZBEKISTONDA TALIM-TARBIYA JARAYONIGA INNOVATSION
YONDASHUVLAR.MUAMMO VA YECHIMLAR MAVZUSIDA RESPUBLIKA
ILMIY ONLINE KONFERENSIYASIDA FAOL ISHTIROK ETGANI UCHUN

ХАМРАЕВА ГУЛЧЕХРА ИБРАХИМОВНА

ТАҚДИRLАНАДИ

